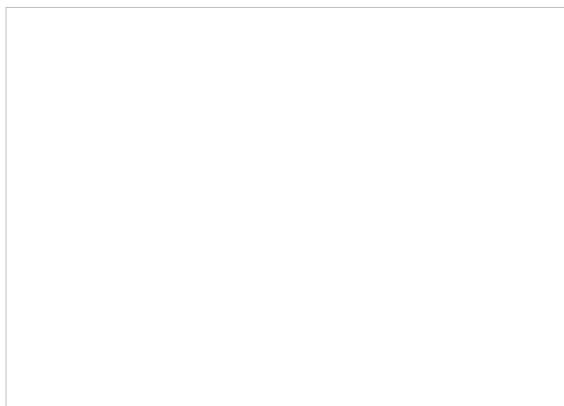

Kuran we Sünnet saýasynda namazyň ähmiýeti.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

Bir kişiniň Kelimet-Töwhidi aýdyp musulman bolanyndan soňra oňa parz bolýan ikinji we iň möhüm zat baş wagı namazdyr. Çünkü namaz Yslamy aýakta tutan sütündir. Eger ol sütün bolmasa din hem bolmaz. Namaz musulman bilen kapyryň arasyň aýyrýan iň möhüm zatdyr. Namaz nurdyr we imanyň alamatydyr. Namazyň Yslamdaky ýeri bedendäki baş ýalydyr. Namazy taşlan kişi kyýamat gündünde kapyrlar bilen bile boljakdyr. Bir kişi namazyň gadryny bilip oňa ähmiýet berýän bolsa, Yslam dini hem ol kişi şol derjede gymmatly we ähmiýetli diýmekdir. Dinimiz Yslam namaza gaty ähmiýet bereni üçin Allah Tagala bendelerine adaty wagtda (ikametde), ýolagçylykda, hassalykda hatda söweşde hem namaz okamagy parz edendir.

Allah Tagala ähli buýruklaryny Pygamberimiz sallallahu aleýhi we selleme Jebrayyl perişdäň üsti bilen ýerde wahyý edendir. Emma namazy Allah Tagala ýedi gat asmanyň üstünde parz edýär. Bu waka meşhur Isra we Miraç gjisesinde bolup geçýär. Bu barada Allah Tagala Isra süresiniň 17/1 aýatynda Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemi öz gatyyna ýedi gat asmanyň üstüne göterendigini habar berýär. Sahyh Buharide geçen hadysda Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem Isra we Miraç gjisesinde bolup geçen uzyn wakany aýdyp berýär.

Bu kyssany gysgaça ýatlap geçsek, Jebrayyl perişde Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemi Burak diýilýän atdan kiç eşekden uly bolan ulag bilen Mesjidi-Aksa äkidýär we ol ýerden Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem ýedi gat asmana çykarylyar. Asmanyň her bir gatynda Pygamberlerden biri bilen görüşyýär. Ýediniň gat asmandan soňra Pygamberimiz sallallahu aleýhi we selleme käbir zatlar görkezilip, Allah Tagalanyň özi Jebrayylsyz gönü Pygamberimize we ymmatyna elli wagt namaz kylmagy parz edýär. Haçanda ol yzyna gaýdanda altynjy gat asmanda Musa aleýhis salam Oňa: Git Robbiňe ýalwar namazyň wagtyny azaltsyn! Çünkü men senden öň gelip-geçdiip we ynsanlary gowy bilyärin ymmatyň elli wagt namazy kylip başarmazlar diýýär. Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem Allah Tagaladan namazyň azaldylmagyny dileyär we kyrka düşürilýär. Yzyna gaýdyp barýarka ýene Musa aleýhis salam oňa namazyň azaldylmagyny dile diýýär. We ýene namaz azaldylýar we bu waka bir näçe gezek gaýtalanandan soňra, iň soňunda namaz baş wagta düşürilýär. Şeýdip musulmanlara baş wagt namaz parz bolýar. Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem bu barada: **“Namaz Miraç gjisesinde elli wagtyna parz edildi. Soňra baş wagta düşürildi. Soňra Allah Tagala: Eý Muhammet Meniň gatynda söz (höküm) üýtgemez. Şonuň üçin bu baş wagt namaza elli wagt namazyf sogaby bardyr, diýýär.”** (Tirmizi, Nesai)

Namazyň ähmiýetini görkezýän ikinji mysalymyz bolsa, Allah Tagala hatda söweşde hem namaz kylmagy musulmanlara parz edýär. Bu barada Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýýär: **“Eý Muhammet! Haçanda sen mü'minler bilen (söweş meýdanynda) olara ymam bolup, namaz okamakçy bolsaňyz, olaryň bir topary ýaraglanan ýagdaýda siz bilen namaza dursunlar. Sežde edeňden soňra (ýagny namazyň bir rekatyny bolanyňdan soňra) arkaňza baryp (sizi gorap) dursunlar we heniz namaz okamadyk başga bir topar gelip, siziň bilen namaz okasynlar.”** (Tewbe 9/102)

Fykh kitaplarymyzda bu namaz gorky namazy bölümünde ýatlanyp geçilýär. Musulmanlara nähili ýagdaýda bolsalarda namazy taşlamagy gadagandyr. Diňe ýolagça we söweş, ýangyn ýaly howuply ýagdaýda galanlara diniň öwredişi ýaly namazy gysgalmaga rugsat berilýär.

Namazy okaman ýoren we özüne musulman diýyän kişi, bu iki mysalyň üstünde gowy píkirlense özünüň namazy taşlamak bilen nä derejede azyp ýörenligini görer inşAllah.

Namazyň fazileti we ähmiýeti baradaky aýatlar.

1- Allah Tagala aýatda Pyagmberimiz sallallahu aleýhi we selleme sabyr bilen namaz kylmagy we maşgalasynada namazy

öwretmegi buýurýar:

“Maşgalaňa namaz kylmagy buýur, özüň hem sabyr bilen namazy kyl! Biz senden ryzk islemeýäris, gaýta biz saňa ryzk berýäris. Akybet takwalaradır.” (Taha 20/132)

“Robbiň üçin namaz kyl we gurbanlyk kes.” (Kewser 108/2)

2- Allah Tagala musliman gullarynyň namaz kylýandyklaryny habar berýär:

“Olar gaýba iman ederler we namaz kylarlar, özlerine ryzk edip beren zatlarymyzdan (haýyr işlere) harçarlar.” (Bakara 2/ 3)

3- Namaz bozukluk we ýamanlykdan saklar:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“Saňa Kitapdan (Kurandan) wahyý edileni oka we namazy doly berjaý et. Elbetde namaz bozukluk we ýamanlykdan saklar. Allahy zikr etmek (yatlamak) ähli zatdan beýikdir.....”** (Ankebut 29/45)

Namaz biziň diňe bir ahyrýedimiz üçin peýda bolman, eýsem bu dünyämiz üçin hem uly peýdadır. Namazyň musliman kişiniň durmuşyna uly tasiri bardyr. Şonuň üçin Uly alym Ibn Kaýýim rahimehullah Zädül-Meäd atly eseriniň, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemiň hadyslaryndaky dermanlar we iýmitler atly bölümünde, namaz barada aýdyp şeýle diýýär: **“...Namaz ryzky çagyrrar, saglygy gorar, bela-beteri giderer, dertleri kowar, kalby güýçlendirir, ýüzi agardar (nurlandyrar), nefsi rahatlaşdar, ýaltalygy giderer, gursagy açar, ruha iýmit berer, kalby nurlandyrar, nygmatlaryň dowamly bolmagyna, azabyň gitmegine we bereketiň gelmegine sebäp bolar, Allaha ýakynlaşdyrar. Umaman ynsanyň bedenine we kalbyna erbetlik edip biljek zatlardan goramakda namazyň gaty geň täsiri bardyr.”** (Ibn Kaýýim el-Jewziýye, Zädül-Meäd)

Elbetde ybadatyň bu derejede täsirli bolmagy üçin çyn ýürekden bir Allah üçin huşu bilen we Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemiň sünnetine laýyklykda okalan namaz bolmalydyr.

4- Allah Tagala kapyrlardan we müşrüklerden bolmazlyk üçin Özüne boýun bolup, takwalyk edip namaz okamagy buýurýar:

“Ytagat bilen Oňa (Allaha) ýoneliň, Oňa garşı gelmekdengorkuň we namaz kylyň, müşrüklerden bolmaň.” (Rum 30/31)

“Uruş gadagan edilen aýlar geçenden soñ, müşrükleri gören ýeriňizde öldürüň, (ýesir) alyň, gabaň we olary ähli ýerde göz astyna alyň! Eger toba edip, namazy doly berjaý etseler, zekaty berseler, ýollaryny kesmäň! Elbetde Allah geçirimli, mähribandyr.” (Tewbe 9/5)

5- Dünýäde namaz okamadyklara kyýamat günü sežde ediň diýilende, gorkudan gözlerini dikip, sežde edip bilmeyler:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“....we ol gün (hasap-kitap gününde) olary sežde etmäge çagyrylanda, olar sežde edip başarmazlar.....emma olar dünýäde sag-salamat gezip ýörkäler sezdä (namaza) çagyrylyardylar.”** (Kolem 68/42-43)

Elbetde dünýäde sezdä gelmedikler üçin kyýamatda-da sežde edip başarmazlar!

6- Namazy taşlamak ynsanlaryň dowzaha girmeklerine sebäp bolýar:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“Olara (dowzahylara): sizi bu sakara (ataşa) salan näme boldy diýilende. Olar: biz dünýäde namaz kylanlardan däldik, diýerler.”** (Müdessim 74/42-43)

Aýatda: **“Olardan soňra namazy taşlan we şehwetlerine (haý-höwäslerine) eýeren nesil geldi. Olar gaýa duçar bolarlar.”** (Merýem 19/59)

Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemneden gaý näme diýip, soralanda. Jähennemiň düybündäki guýy, dowzahylaryň iriňleri oňa akar diýip, aýdýar. (Taberäni, Kebir. El-Heýsemi, Mejmauz-Zewaid)

7- Namaz kylmazlyk kapyrlaryň waspydryr:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“(Ol kapyr) tassyk (iman) etmedi we namaz kylmady. Beter ýalanlady we ýüz öwürdi.”** (Kyýamat 75/ 31-32)

Namazyň fazileti baradaky hadyslar:

1- Yslamyň Kelimet-Töwhitden soňra ikinji buýrugy namazdyr:

Meşhur Jibril hadysynda Hezreti Omar radiallahu anh şeýle diýýär: “**Bir gün biz Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemiň ýanynda otyrdyk. Birden ap-bak eşikli, gap-gara saçly bir adam peýda boldy. Üstünde uzak ýoldan gelýän ýolagçynyň alamaty ýokdy we ol bize nätanyşdy. Gelip Pygamberimiziň garşysynda dyzyny onuň dyzyna degirip, elini hem onuň dyzyna goýup oturdy. We: Eý Muhammed sallallahu aleýhi we sellem, maňa Yslamyň nämedigini habar ber, diýdi. Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem: Bir Allahdan başga hak iläh ýokdugyna we Muhammed sallallahu aleýhi we sellemiň onuň Resulydygyna şayatlyk etmek, namaz kylmak, zekat bermek, oraza tutmak we başarsaň käbä haja gitmek, diýdi....**” (Buhari, Fethul-Bäri Şerhi, 1/144. 8/513, Muslim, Newewi Şerhi, 1/164)

2- Binamazyň dini ýokdur:

Ibn Omar radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “...**Namazszyň dini ýokdur. Şübhesiz namazyň dindäki ýeri, göwredäki baş ýalydyr.**” (Taberani, Ewsat 3, 154, Sagyr 1, 60-61)

3- Namaz diniň sütünidir:

Abdullah bin Omar radiallahu anhyň rowaýat eden hadysynda, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýýär: “**Yslam baş zadyň üstüne bina edilendir. Allahdan başga hak iläh ýokdugyna we Muhammed sallallahu aleýhi we sellemiň Allahyň Resulydygyna şayatlyk etmek, namaz kylmak, zekat bermek, oraza tutmak, ýagdaýy bolanlar haja gitmek.**” (Buhari 1/49, Muslim 1/176-177)

Muaz bin Jebel radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Işin başy Yslamdyr. Sütüni namazdyr we iň beýik ýeri Allah ýolunda jihat etmekdir.**” (Tirmizi/Iman: 5/11, 2616, Ahmed/ 5/231,237)

Ýokarda-da belleyişimiz ýaly namaz diniň sütünidir, kim namaz kylsa ol sütüni berjaý eder. Kimde-kim namazy taşlasa ol sütüni ýykdygy bolar.

4- Iň sogaply we faziletli amal wagtynda okalan namazdyr:

Abdullah bin Mesud radiallahu anh şeýle diýýär: “**Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemden iň faziletli/üstün amal haýsy diýip, soradym. Ol: Wagtynda kylynan namaz, diýdi. Soňra haýsy diýdim. Ol: Ene-ata ýagyşylyk etmek, diýdi. Soňra haýsy diýdim. Ol: Allah ýolunda jihat etmek, diýdi.**” (Buhari: 7534, Muslim: 85)

5- Musulman kişiden kyýamat günü ilkinji soraljak zat namazdyr:

Ebu Hureýre radiallahu anhdan rowaýat edilýär, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Kyýamat günü musulman kişiniň ilkinji hasaba çekiljek zady parz namazlarydyr. Eger doly (bir kemsiz kylan) bolsa, doly diýip hasaplanar. Eger kemi bar bolsa, (Perişdelere) görün ol kişiniň nefil (sünnet) namazy barmyka diýiler. Eger nefil (sünnet) namazlary bar bolsa, parz namazyndaky kem ýerlerini, nefil namazlary bilen doldurylar. Soňra beýleki amallary hem edil şonuň ýaly hasaba çekiler.**” (Ibn Mäje, İkämetus-Salat: 1425, Ebu Dawud: 864 Elbani Sahihu-Ibnu Mäjede sahîh diýendir)

6- Baş wagt namaz günäler üçin kefaratdyr:

Osman radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Musulman adam gowy edip täret alyp namaz kylsa, Allah Tagala onuň namazy bilen indiki kyljak namazynyň arasyndaky (günälerini) bagışlar.**” (Muslim: 237)

Jabir radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Baş wagt namazyň mysaly, sizden biriniň gapysynyň öñünde akyan we baş wagtyna ýuwunýan çeşmesi ýalydyr.**” (Muslim: 668)

7- Musulmanyň günäsi her namazynda döküler:

Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Biri namaz kyljak bolanda ähli günäleri getirilip onuň eginleriniň üstüne goýular we her ruku we sežde edende günäleri ýeke-ýeke döküler.**” (Ebu Nuayým)

8- Namaz nurdyr we kyýamatda namaz okan kişiniň öñünü nurlandyrar:

Ebu Mälík el-Eşari radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “...we namaz bir

nurdyr....” (Muslim: 223) Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemiň Bilal radiallahu anha şeýle diýeni rowaýat edilýär “**Ýa Bilal! Bizi namaz bilen rahatlat.**(ýagny azan aýt we biz hem namaz kylyp rahatlaly)” (Ahmed 5/371, Ebu Dawud: 4976)

9- Namazdaky her sežde derejäni beýgelder we bir günäni pozar:

Sewban radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Köpüräk sežde et!** Her sežde edeňde, Allah seni bir dereje beýgelder we bir günäni pozar.” (Muslim: 488)

Ebu Hureýre radiallahu anhdan rowaýat edilýär, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “**Kimde-kim öýünde täret alyp soňra Allahyň parzlaryndan bir parzy kylmak üçin metjide gitse, bir ädiminde günäsi pozular, ikinji ädiminde bir dereje beýgeldiler.**” (Muslim: 666)

10- Musulmanlar üçin ýer ýüzi metjitdir:

Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “**Ýer ýüzi meniň üçin tämiz we metjit kyllyndy. Ymmatyndan biriniň namaz wagty nirde girse, şol ýerde namazyny kylsyn.**” (Buhari: 335, Muslim: 521)

11- Kapyrlykdan, şirkden gorap duran zat namazdyr:

Ebu Sufýan radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “**Bir kişi bilen kapyrlyk we şirk arasyndaky zat namazy taşlamakdyr.**” (Muslim: 82, Ebu Dawud: 4678, Tirmizi: 2619, Nesai: 465, Ibn Mäje 1078)

Jabir radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “**Namazy taşlamak şirkdir.**” (Abdurrezzak, Musannaf: 5009)

12- Musulman bilen mynafagyň arasyndaky tapawut namazdyr:

Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “**Biz bilen olaryň (mynafyklaryň) arasyndaky ähit namazdyr. Kim namazy taşlasa kapyr bolar.**” (Tirmizi: 2623, Nesai: 1/231, Ibn Mäje: 1079)

13- Bilkastlaýyn namazy taşlan kişi küfre düşendir:

Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem aýtdy: “**Kimde-kim bilkastlaýyn namazy taşlasa, açykdan-açýk küfre düşendir.**” (Tabaräni, Ewsat. Heýsemi, Mejmau-Zewaid, 1/295)

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammed salawat we salam bolsun.